

Frederick Douglass

VIAȚA UNUI SCLAV AMERICAN

Traducere din limba engleză:

IULIA BODNARI

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Prefață	5
Scrisoare de la Wendell Phillips	19
Tabel cronologic	24
Capitolul I	41
Capitolul II	49
Capitolul III	57
Capitolul IV	63
Capitolul V	70
Capitolul VI	77
Capitolul VII	83
Capitolul VIII	93
Capitolul IX	101
Capitolul X	110
Capitolul XI	158
Anexă	179

SCRISOARE DE LA WENDELL PHILLIPS¹

Boston, 22 aprilie 1845.

Dragul meu prieten,

Îți amintești vechea fabulă a „omului și leului”, în care leul se plânge că nu ar fi fost prezentat într-o lumină atât de falsă dacă „ar fi scris leii povestea”.

Mă bucur că a sosit timpul ca „leii să scrie povestea”. Am fost lăsați destul să ghicim caracterul sclaviei din dovezile involuntare oferite de stăpâni. Am putea într-adevăr să ne mulțumim cu rezultatele acestor relații, așa cum trebuie să fie ele în general, fără să mai căutăm să aflăm dacă s-au petrecut în fiecare caz. Într-adevăr, cei care măsoară câte jumătate de banișă de porumb pe săptămână și se desfată numărând loviturile de bici de pe spina sclavului, sunt rareori „materia primă” din care se fac reformatorii și aboliționiștii. Îmi amintesc că, în 1838, mulți așteptau rezultatele

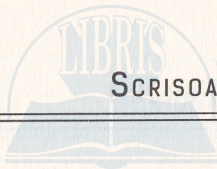
¹ Wendell Phillips (1814-1884) a fost un renumit aboliționist american, apărător al indienilor americani, orator și avocat. (N. tr.)

experimentului din Indiile de Vest¹, înainte de a se înrola în rândurile noastre. Acele „rezultate” au venit demult; dar vai, puțini dintre ei le-au însoțit, convertindu-se. Omul trebuie să fie dispus să judece emanciparea prin alte probe, nu doar prin creșterea producției de zahăr, și să urască sclavia și din alte motive, nu doar fiindcă înfometează bărbații și biciuiește femeile, ca să poată pune prima cărămidă a vieții sale antisclavagiste.

M-am bucurat să aflu, din povestirea dumitale, că cei mai neglijați dintre copiii lui Dumnezeu s-au trezit foarte curând și au devenit conștienți de drepturile lor și de nedreptatea care li s-a făcut. Experiența e un profesor aspru, și cu mult înainte ca dumneata să înveți abecedarul sau să știi încotro se îndreptau „pânzele albe” din golful Chesapeake, ai început, după cum văd, să măsoți nefericirea sclavului, nu după foamea și nevoile sale, nu după loviturile de bici și munca epuizantă, ci după moartea crudă și distrugătoare care se adună în sufletul său.

În legătură cu asta există o împrejurare care face mai valoroase amintirile dumitale și mai remarcabilă percepția dumitale precoce. Ai venit din acea parte de țară unde sclavia își arată cele mai binevoitoare caracteristici, după cum ni s-a spus. Să ascultăm deci care

¹ Phillips se referă la experimentul care a avut loc în 1838 în coloniile producătoare de trestie de zahăr din Indiile de Vest, când britanicii au abolit în cele din urmă comerțul cu sclavi și au garantat libertatea oamenilor de culoare din tot imperiul britanic. (N. tr.)

este starea aceasta bună – să privim partea frumoasă, dacă există așa ceva; apoi, imaginația poate să își folosească puterile și să adauge nuanțe mai întunecate la acest tablou, pe măsură ce călătorește spre sud, spre această Vale a Umbrei Morții (pentru omul de culoare), pe unde curge fluviul Mississippi.

Mai mult, te cunoaștem demult și putem să ne încredem pe deplin în adevărul, deschiderea și sinceritatea dumitale. Toți cei care te-au auzit vorbind au fost convinși că le-ai oferit un eșantion corect al adevărului complet, și cred că la fel se va întâmpla și cu cei care îți vor citi cartea. Nu există niciun portret unilateral, nicio plângere la întâmplare, ci doar adevărul strict, oricând bunătatea personală neutralizează, pentru moment, sistemul ucigaș cu care s-a aliat într-un fel atât de ciudat. De altminteri, și dumneata ai fost cu noi niște ani și poți compara bine penumbra drepturilor de care se bucură rasa dumitale în Nord cu acel „miez al nopții” sub care chinuiesc la sud de linia Mason-Dixon. Spune-ne dacă, până la urmă, omul de culoare semiliber din Massachusetts e mai rău decât sclavul ghiftuit din mlaștinile cu orez!

Citind viața dumitale, nimeni nu poate spune că am ales pe nedrept câteva exemple rare de cruzime. Știm că picăturile amare pe care le-ai sorbit din cupă nu sunt necazuri întâmplătoare, nici rele individuale, ci trebuie să se amestece întotdeauna și inevitabil în

soarta fiecărui sclav. Sunt ingredientele esențiale ale sistemului, nu rezultatele lui ocazionale.

Adevărul este că voi citi cartea tremurând pentru dumneata. Îți amintești că acum câțiva ani, când ai început să îmi dezvălui numele dumitale real și locul de naștere, eu te-am oprit și am preferat să rămân ignorant. Am rămas așa, cu excepția unei vagi descrieri, până zilele trecute, când mi-ai citit memoriile dumitale. Nu știam dacă să-ți mulțumesc sau nu văzându-le, având în vedere că în Massachusetts este încă periculos ca un om onest să își spună numele! Se spune că părinții fondatori au semnat Declarația de Independență din 1776 cu juvățul la gât. Și dumneata ți-ai publicat declarația de libertate înconjurat de pericole. În toate ținuturile întinse umbrite de Constituția Statelor Unite, nu există niciun singur loc – oricât de mic sau pustiu – în care un sclav fugar să se oprească și să spună: „Sunt în siguranță”. Întregul arsenal al Legilor din Nord nu îți poate oferi nicio apărare. Pot spune deschis că, dacă aș fi în locul dumitale, aș arunca manuscrisul în foc.

Poate că îți vei putea spune povestea fără nicio primedie, după ce ți-ai câștigat afecțiunea atâtor inimi prin calitățile dumitale excepționale, și prin dăruirea și mai extraordinară cu care le-ai pus în slujba altora. Însă totul se va datora lucrării dumitale și eforturilor neînfricate ale celor care, călcând în picioare legile țării și Constituția, sunt hotărâți să „ascundă pe cel pri-

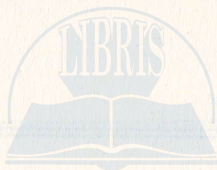

gonit” și să facă din inimile lor un refugiu pentru cei apăsați dacă, într-un moment sau altul, cei mai umili vor putea sta în siguranță pe străzile noastre și vor da mărturie despre cruzimile ale căror victime au fost.

Totuși, e trist să te gândești că însăși inimile acesteia palpitânde care au primit cu drag povestea dumitale și formează cea mai bună protecție atunci când o spui, bat împreună împotriva „regulamentului acordat și stipulat în acest caz”. Continuă, dragul meu prieten, până când dumneata și cei care au fost salvați ca și dumneata, ca prin foc, din închisoarea întunecoasă, veți putea transforma aceste pulsații libere și ilegale în regulamente; iar New England, separându-se de o Uniune pătată de sânge, se va mândri că este refugiul celor apăsați. Până ce nu ne vom mulțumi doar să „ascundem pe cel prigonic”, până nu vom mai considera că este un merit să stai nepăsător deoparte în timp ce el este vânat în mijlocul nostru; ci, consacrand din nou pământul Părinților Pelerini ca refugiu pentru cei oprimați, vom proclama cu glas atât de tare *bun venit* sclavului, încât ecourile vor ajunge în orice colibă din Carolina și vor face ca sclavii cu inima zdrobită să se ridice dintr-un salt, gândindu-se la bătrânul Massachusetts.

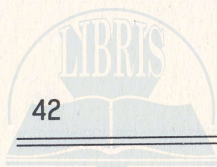
Dumnezeu să grăbească ziua aceea!

Până atunci și întotdeauna,
al dumitale sincer
Wendell Phillips

CAPITOLUL I

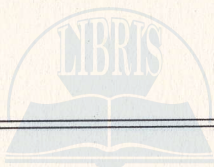
M-AM NĂSCUT în Tuckahoe, lângă Hillsborough, la douăsprezece mii de Easton, în comitatul Talbot din Maryland. Nu îmi cunosc vârsta exactă, fiindcă nu am văzut niciodată un document autentic în care să fie înregistrată. Cei mai mulți dintre sclavi știu despre vârsta lor tot atât cât știu și caii, și dorința tuturor proprietarilor de sclavi, din câte știu eu, este să își țină sclavii în acest hal de ignoranță. Nu-mi amintesc să fi cunoscut vreodată un sclav care să știe când este ziua lui de naștere. Rareori ajung la o dată mai exactă decât timpul semănatului, timpul recoltei, pe vremea cireșelor, primăvara sau toamna. Această lipsă de informații despre mine însumi m-a făcut să sufăr chiar din copilărie. Copiii albi știau ce vârstă aveau. Eu nu înțelegeam de ce trebuia să fiu lipsit de acest privilegiu. Nu îmi era îngăduit să îl întreb pe stăpân despre asta. Ar fi considerat că asemenea întrebări erau nepotrivite și impertinente din partea unui sclav, o dovadă a unui spirit rebel. Cea mai apropiată estimare pe care o pot face e că am între douăzeci și șapte și douăzeci și opt de ani. Spun asta fiindcă în 1835 l-am auzit pe stăpân spunând că aveam vreo șaptesprezece ani.

Mama se numea Harriet Bailey. Era fiica lui Isaac și a lui Betsey Bailey, amândoi de culoare și foarte întunecați. Mama avea pielea chiar mai întunecată decât bunica sau bunicul.

Tatăl meu a fost un om alb. Toate persoanele care vorbeau despre originea mea recunoșteau acest lucru. Se mai șoptea și că stăpânul era tatăl meu; dar nu știu nimic despre corectitudinea acestei opinii; am fost lipsit de orice mijloc de cunoaștere. Am fost despărțit de mama pe când eram doar un sugar – înainte de a o percepe ca mamă. Prin părțile acelea ale Marylandului din care am fugit se obișnuiește adesea ca mamele să fie despărțite de copii la o vârstă foarte fragedă. Deseori, înainte ca pruncul să împlinească douăsprezece luni, mama e luată de lângă el și închiriată unei ferme care se află la o distanță considerabilă, iar copilul e lăsat în grija unei bătrâne care nu mai poate îndeplini muncile câmpului din pricina vârstei. Nu știu de ce este cauzată această despărțire, dacă nu cumva s-o fi făcând ca să sugrume afecțiunea pe care o simte copilul față de mamă și să ciuntească și să distrugă afecțiunea naturală a mamei față de copil. Acesta este rezultatul inevitabil.

Nu mi-am văzut mama decât de vreo patru sau cinci ori în toată viața mea; și fiecare dintre aceste ocazii a fost foarte scurtă și a avut loc noaptea. Era închiriată unui anume domn Stewart, care locuia la o distanță de douăzeci de mile de casa mea. Venea noaptea să mă

vadă, parcurgând tot drumul pe jos, după o zi de muncă. Muncea la câmp, și era pedepsită cu biciul dacă nu se afla pe ogor la răsăritul soarelui, în afară de cazul în care ar fi avut un permis special de la stăpân – un permis care se primea rareori, și care îi acorda celui care îl dăruia numele onorabil de stăpân bun. Nu îmi amintesc să o fi văzut pe mama la lumina zilei. Era cu mine noaptea. Se întindea alături de mine și mă adormea, dar pleca cu mult înainte de a mă trezi. Am comunicat foarte puțin. Moartea a pus capăt în curând puținei comunicări din timpul vieții, și odată cu asta s-au terminat și greutățile și suferințele ei. A murit pe când aveam vreo șapte ani, în una din fermele stăpânului, lângă Lee's Mill. Nu mi s-a permis să fiu prezent în timpul bolii ei, nici la moarte sau la înmormântare. A plecat cu mult înainte de a-mi putea da seama. Fiindcă nu mă bucurasem niciodată prea mult de prezența ei alinătoare și de îngrijirea ei tandră și atentă, am primit vestea morții ei cu aceleași emoții pe care mi le-ar fi produs moartea unui străin.

Fiindcă a murit atât de repede, nu mi-a oferit nici cea mai mică informație despre identitatea tatălui meu. Zvonurile despre faptul că stăpânul era tatăl meu pot fi adevărate sau nu; și, adevărate sau false, au avut puțină importanță pentru destinul meu atât timp cât rămâne în picioare, cu toată cruzimea lui feroce, faptul că proprietarii de sclavi au poruncit și stabilit prin lege ca odraslele sclavelor să urmeze fără excepție condiția mamelor lor; și acest lucru se datorează, așa cum se știe